

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS JEAN MISCHO

3 päivänä huhtikuuta 2003¹

I Johdanto

asianosaisista ei nimittäin ollut vaatinut suullista käsittelyä.

1. Pääasiassa asianosaisina ovat Staatsanwaltschaft Augsburg beim Amstgericht Augsburg (Saksa) ja Bruno Schnitzer, jota on syytetty laittoman työnteon ehkäisemistä koskevan Saksan lainsäädännön rikkomisesta. Schnitzer oli antanut portugallaisen yrityksen tehtäväksi laajamittaisten rappaustöiden suorittamisen Saksassa, ja tämä suoritti työt ilman että yritystä olisi kirjattu Saksan käsityöläisluetteloon.

3. Esitin ratkaisuehdotukseni esillä olevassa asiassa 17.9.2002.

2. Yhteisöjen tuomioistuin, jolle Amtsgericht Augsburg (Saksa) on esittänyt ennakkoratkaisukysymyksen EY 49, EY 50, EY 54 ja EY 55 artiklan sekä itsenäisten ammatinharjoittajien toimintaan ISIC-pääryhmiin 23—40 (teollisuus ja pienteollisuus) kuuluvassa tuotanto- ja jalostusteollisuudessa sovellettavista, siirtymätoimenpiteitä koskevista yksityiskohteisista säännöksistä 7 päivänä heinäkuuta 1964 annetun neuvoston direktiivin 64/427/ETY² tulkinnasta, oli päättänyt ensimmäisessä vaiheessa ratkaista asian ilman suullista käsittelyä, jossa asianosaiset esittäisivät lausumansa. Kukaan pääasian

4. Yhteisöjen tuomioistuin päätti 10.1.2003 antamallaan määräyksellä aloittaa uudelleen suullisen käsittelyn, koska ei voitu sulkea pois sellaista mahdollisuutta, ettei Schnitzer ollut saanut tässä asiassa esitettyjä kirjallisia huomautuksia tiedoksi eikä kehotusta ilmoittaa, vaatiko hän saada esittää suullisia huomautuksia työjärjestyksen 104 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

5. Istunto suullisten lausumien esittämiseksi pidettiin 27.2.2003.

6. Tässä istunnossa Schnitzerin asianajaja esitti useita perusteluja, jotka liittyivät käsityöläisluetteloa koskevan lain-

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — EYVL 1964, 117, s. 1863.

säädännön epäselvyyteen ja sen yhteensoveltumattomuuteen Saksan perustuslain kanssa. Yhteisöjen tuomioistuimen on kuitenkin tulkittava ainoastaan asiaa koskevia yhteisön oikeuden säännöksiä.

velujen tarjoajat eivät aina pysty esittämään välittömästi näyttöä siitä, että ne ovat harjoittaneet kyseistä ammattia kuusi peräkkäistä vuotta joko itsenäisesti tai yrityksen toiminnasta vastaavan johtajan asemassa. Tässä on kuitenkin kyse nimenomaan tapahtuma-aikana voimassa olleen direktiivin 64/427/ETY 3 artiklassa asetetusta edellytyksestä.

II Asian tarkastelu

7. Palautettakoon mieliin se, että kansallinen tuomioistuin kysyy yhteisöjen tuomioistuimelta, onko ”se, että portugalilaisen yrityksen, joka täyttää kotimaassaan liiketoiminnan harjoittamiselle asetetut edellytykset, on täytettävä muita — vaikkakin vain muodollisia — edellytyksiä (tässä: kirjaaminen käsityöläisluetteloon [Handwerksrolle]) voidakseen harjoittaa liiketoimintaa Saksassa ei ainoastaan lyhyen aikaa, vaan myös pidemmän ajanjakson aikana, yhteensoveltuvaa *palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan*³ yhteisön oikeuden kanssa”?

8. Schnitzerin asianajaja esitti istunnossa tarkempia tietoja siitä, kuinka riidanalaista lainsäädäntöä sovelletaan Saksassa. Tästä ilmenee, että asiassa Corsten annetun tuomion jälkeen käsityöläisluetteloon kirjaaminen on ollut maksutonta.⁴ Lisäksi viivästyminen, jota voi esiintyä ennen kirjaamisen toteuttamista, selittyy sillä, että pal-

9. Kyseiset viivästymiset eivät siten johdu käsityöläisluetteloon kirjoittautumista koskevasta velvollisuudesta.

10. Kuitenkin 17.9.2002 esittämässäni ratkaisuehdotuksessa esitin mielipiteenäni, että EY:n perustamissopimuksen asiaa koskevat määräykset ja direktiivi 64/427/ETY eivät ole esteenä vaatimukselle kirjoittautua käsityöläisluetteloon, kunhan tällä ei viivytetä tai hankaloiteta palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan oikeuden käyttämistä eikä siitä aiheudu ylimääräisiä hallintokuluja eikä pakollisten maksujen suorittamista ammattikuntakamarille.

11. Ei voida nimittäin kiistää sitä, että direktiivissä sellaisten käsityöläisten osalta, joilla ei ole ammatillista tutkintotodistusta, asetettujen ammattikokemusta koskevien edellytysten tarkastaminen on täysin perusteltua.

³ — Kursivointi tässä.

⁴ — Asia C-58/98, Corsten, tuomio 3.10.2000 (Kok. 2000, s. I-7919).

12. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut käsityöläisluetteloon kirjoittautumista koskevasta vaatimuksesta edellä mainitussa asiassa Corsten annetun tuomion 38 kohdassa, että tämän kirjoittautumisen tavoitteena on taata suoritettujen käsityöpalvelujen laatu ja suojella näiden palvelujen vastaanottajia.

13. Yhteisöjen tuomioistuin totesi myös, että tämä tavoite oli yleistä etua koskeva pakottava syy, jolla voidaan perustella palvelujen vapaan tarjoamisen rajoitus, ja että kyseinen vaatimus vaikutti tavoiteltavan päämäärän saavuttamiseen soveltuvalta keinolta.

14. Jäljellä on vielä kysymys siitä, ylittääkö tähän rekisteriin kirjoittautumista koskeva vaatimus sen, mikä on tarpeen tavoiteltavan päämäärän saavuttamiseksi.

15. Kun kyseinen kirjoittautuminen käsityöläisluetteloon ei sellaisenaan aiheuta sellaista ylimääräistä viivästymistä, joka olisi mainitsemisen arvoinen (nennenswerte Verzögerung) ja joka tulee sen viiveen lisäksi, joka on tarpeen ammattikokemuksen tarkastamiseksi, eikä hallintokuluja, sen ei voida katsoa ylittävän sitä, mikä on tarpeen tavoiteltavan päämäärän saavuttamiseksi.

16. Säilytän siten ensimmäisen kohdan vastauksesta, jota ehdotin annettavaksi ennakkoratkaisukysymykseen.

17. Suulliset lausumat istunnossa koskivat myös sitä, mistä ajankohdasta lähtien kyseessä on toimipaikka vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

18. Tältä osin totesin 17.9.2002 esittämäni ratkaisuehdotuksen 65 kohdassa, että kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on niin ikään ”tutkia [portugalilaisyhtiön] toiminnan keston, toistuvuuden, jaksoittaisuuden ja jatkuvuuden perusteella, toimiiko se Saksassa perustamissopimuksessa tarkoitettulla tavalla tilapäisesti”⁵. Mikäli ilmenee, että tämä toiminta on tietynä ajankohtana lakannut olemasta tilapäistä tai on siirtynyt kokonaan tai pääasiallisesti Saksan alueelle, käsityöläisluetteloon kirjoittautumista koskeva vaatimus (mukaan lukien ammattikuntakamarille suoritettava maksua koskeva vaatimus) on rajoituksetta voimassa, ja Schnitzerille voidaan määrätä seuraamus.

19. Euroopan yhteisöjen komissio korosti sitä, että se oli antanut 7.3.2002 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ammattipätevyiden tunnustamisesta (KOM(2002) 119 lopullinen).

5 — Asia C-3/95, Reisebüro Broede, tuomio 12.12.1996 (Kok. 1996, s. I-6511, 22 kohta).

20. Tämän direktiiviehdotuksen 5 artiklan 2 kohdassa vahvistetaan, että ”siinä tapauksessa, että palvelujen tarjoaja siirtyy vastaanottavan jäsenvaltion alueelle, ’palvelujen tarjoamisena’ pidetään tässä direktiivissä toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen ammattihenkilön ammattitoiminnan harjoittamista jäsenvaltiossa enintään 16 viikon ajan vuodessa. Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu oletamus ei estä suorittamasta tapauskohtaista arviointia, jossa otetaan huomioon erityisesti palvelujen tarjoamisen kesto, määrä, toistuvuus ja jatkuvuus”.

21. Tämä direktiiviehdotus osoittaa, ja komissio painotti tätä seikkaa istunnossa voimakkaasti, että on olemassa tarve siihen, että tehdään selvempi ero palvelujen vapaan tarjoamisen ja sijoittautumisen välillä, jotta potentiaaliset palvelujen tarjoajat tietäisivät, mitä on odotettavissa, ennen kuin ne aloittavat toimintansa toisessa jäsenvaltiossa.

22. Esillä olevassa asiassa portugalilainen yritys, joka työskenteli Schnitzerin toimeksiannosta, oli suorittanut kansallisen tuomioistuimen mukaan Etelä-Baijerin alueella laajamittaisia rappaustöitä marraskuun 1994 ja marraskuun 1997 välisenä aikana. Jos tätä toimintaa on harjoitettu jatkuvasti, kyseinen yritys olisi siis ylittänyt erittäin pitkälti 16 viikon keston, joka mainitaan komission direktiiviehdotuksessa.

23. Kansallisen tuomioistuimen asiana on joka tapauksessa selvittää kaikkien saatavina olevien arviointiperusteiden ja erityisesti 17.9.2002 esittämäni ratkaisuehdotuksen 24 kohdassa mainittujen arviointiperusteiden perusteella, onko esillä olevassa asiassa kyse sijoittautumistapauksesta.

24. Kaiken tämän vuoksi haluan vahvistaa myös toisen kohdan vastausehdotuksestani, jonka 17.9.2002 antamassani ratkaisuehdotuksessa esitin ennakkoratkaisukysymykseen, eli sen, että ”mikäli henkilön tai yrityksen toiminta vastaanottavan jäsenvaltion alueella kestää pitkään, käytännössä jatkuvasti — — useiden sopimusten perusteella, toimivaltaisen tuomioistuimen on määritettävä, mistä hetkestä lähtien tilanne on rinnastettava sijoittautumiseen, jolloin maksut on suoritettava ammattikuntakamarille”.

25. Komissio otti myös kantaa istunnossa, kuten kirjallisissa huomautuksissaankin, Saksassa sovellettavien seuraamusten ankaruutta koskevaan ongelmaan. Tältä osin kansallisen tuomioistuimen asiana on arvioida, voidaanko yritykseen, jonka osalta on tutkittu direktiivissä 64/427/ETY säädettyjen kyseisten toimintojen harjoittamista koskevien edellytysten täyttyminen — siten, että tämän tutkinnan perusteella on annettu virallisesti myönteinen vastaus — mutta jota ei ole kirjattu käsitöläisluetteloon edes pitkään harjoitetun

toiminnan jälkeen, kohdistaa yhtä ankarat seuraamukset ”laittomasta työnteosta” kuin sellaiseen yritykseen, joka ei ole saatanut itseään tällaisen tutkinnan kohteeksi tai joka ei edes täyttäisi vaadittuja ammattikokemusta koskevia edellytyksiä.

III Ratkaisuehdotus

26. Edellä esitetyn perusteella pysyn 17.9.2002 esittämässäni ratkaisuehdotuksessa, joka oli seuraava:

- 1) EY 49, EY 50, EY 54 ja EY 55 artikla sekä itsenäisten ammatinharjoittajien toimintaan ISIC-päryryhmiin 23—40 (teollisuus ja pienteollisuus) kuuluvassa tuotanto- ja jalostusteollisuudessa sovellettavista, siirtymätoimenpiteitä koskevista yksityiskohtaisista säännöksistä 7 päivänä heinäkuuta 1964 annetun neuvoston direktiivin 64/427/ETY 4 artikla eivät ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa asetetaan toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden käsityöpalveluja tarjoavien yritysten toiminnan edellytykseksi niiden alueella kyseisten toimintojen harjoittamisen edellytysten tutkimisen lisäksi vaatimus kirjoittautua käsityöläisluetteloon, kunhan tällä ei viivytetä tai hankaloiteta palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan oikeuden käyttämistä eikä siitä aiheudu ylimääräisiä hallintokuluja eikä pakollisten maksujen suorittamista ammattikuntakamarille.
- 2) Mikäli henkilön tai yrityksen toiminta vastaanottavan jäsenvaltion alueella kestää pitkään, käytännössä jatkuvasti ja useiden sopimusten perusteella, toimivaltaisen tuomioistuimen on määritettävä, mistä hetkestä lähtien tilanne on rinnastettava sijoittautumiseen, jolloin maksut on suoritettava ammattikuntakamarille.